

นโยบายธนาคารโลก ในการจัดการทรัพยากรน้ำ

คำนำ

จนถึงปี ค.ศ. 1991 ธนาคารโลกได้ปล่อยเงินกู้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรน้ำแล้วไม่ต่ำกว่า 34,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และธนาคารโลกได้ประมาณการว่าจะปล่อยเงินกู้เพื่อการพัฒนาและจัดการทรัพยากรน้ำอีกไม่ต่ำกว่า 18,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐในช่วงปี ค.ศ. 1993 - 1995 เพื่อช่วยประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย

ในปัจจุบันหลายต่อหลายประเทศกำลังเผชิญปัญหาที่ท้าทายในการจัดหาทรัพยากรน้ำที่มีราคาถูก สะอาด และมีความเชื่อถือได้เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และเมืองที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้น แนวนโยบายใหม่ของธนาคารโลกจึงตั้งอยู่บนแนวความคิดที่ว่าทุกคนจะต้องยอมรับว่า “น้ำคือสิ่งจำเป็นพื้นฐานและเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่ขาดแคลน”

ปัญหาน้ำและความต้องการน้ำในอนาคต

มีคนมากกว่า 1,000 ล้านคนในประเทศที่กำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาทั้งหลาย ไม่มีแหล่งน้ำดื่ม-น้ำใช้ที่เหมาะสม โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในเขตชนบทยากจน ทำให้มีคนตายเนื่องจากการใช้น้ำที่ไม่สะอาดถูกอนามัยมากกว่า 3 ล้านคนต่อปี และมีคนติดโรคจากน้ำที่ไม่สะอาดมากถึง 900 ล้านคนต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าน้ำสะอาดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากและเกี่ยวข้องกับความเป็นความตายของคนจำนวนมาก

ดร.วราวุธ วุฒินิษฐ์*

* รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวิศวกรรมชลประทาน คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศิษย์เก่าวิศวกรรมฯ มก. รุ่น 27

ในปัจจุบันประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายมีอัตราการใช้น้ำเพิ่มขึ้น 4-8 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ธนาคารโลกคาดคะเนว่าประชากรโลกจะเพิ่มจาก 5 พันล้านคนในปัจจุบันเป็น 8 พันล้านคน ในปี ค.ศ. 2025 และถ้าสมมติว่ามาตรฐานการครองชีพเพิ่มขึ้นในอัตราคงที่ ความต้องการน้ำจะเพิ่มขึ้นมากกว่า 650% ใน 3 ทศวรรษหน้า

ในภาคเกษตรกรรม การขยายพื้นที่ชลประทานในอนาคตจะถูกจำกัดมากขึ้น ค่าลงทุนในเชิงเศรษฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อมของโครงการชลประทานและโครงการพัฒนาแหล่งน้ำใหม่จะสูงขึ้น 2-3 เท่าตัวของค่าลงทุนโครงการในปัจจุบัน

ความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการน้ำ

หลายต่อหลายประเทศกำลังเผชิญปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เนื่องจากวิธีการจัดการทรัพยากรน้ำที่ปฏิบัติในปัจจุบันไม่เหมาะสม จึงจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงวิธีการจัดการทรัพยากรน้ำที่มีความเหมาะสมทั้งในเชิงเศรษฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

จุดอ่อนที่สำคัญของวิธีการที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

1. มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรน้ำมากเกินไป ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนและขาดการประสานระหว่างหน่วยงาน
2. ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำยังขึ้นอยู่กับระบบราชการมากเกินไป ทำให้ขาดสิ่งจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ และมีผลทำให้การบริการมีคุณภาพไม่ดี
3. กำหนดราคาค่าน้ำต่ำกว่ามูลค่าจริง หรือบางกรณีในบางประเทศไม่มีการเก็บค่าน้ำที่ใช้ในภาคเกษตรกรรม จึงก่อให้เกิดการใช้น้ำที่ไม่ประหยัด และก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสรรน้ำให้ถูกต้องและเหมาะสม
4. ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำในปัจจุบัน ขาดกลไกที่สามารถให้บริการแก่คนจนได้อย่างเหมาะสม
5. ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำในปัจจุบัน เป็นระบบแบบรวมศูนย์มากเกินไป (Over-Centralization) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำ ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชนทำให้การบริการไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้น้ำได้ ผู้ใช้น้ำจึงไม่ยอมจ่ายค่าน้ำ และผลที่ตามมาคือขาดเงินในการดำเนินการ ทำให้ไม่สามารถให้บริการที่ดีได้

บริษัท แคปสโตน จำกัด
(พจก. คำไม้สุขสวัสดิ์)
ปรีชา ทรงมันสถาพร
กรรมการผู้จัดการ
บริการออกแบบ-คำนวณ
รับเหมาก่อสร้างงาน
ทุกประเภท (มีบริการ
ปูบล็อกถนน ราคาพิเศษ)
66 ม. 11 ถ.สุขสวัสดิ์
บางครุ สมุทรปราการ
โทร. 463-7148-9
FAX:463-3430

6. การละลายเรื่องคุณภาพน้ำ สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม
ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมลง และคุณภาพน้ำเลวลง

นโยบายใหม่ของธนาคารโลก

จากปัญหาในการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรน้ำ
ตามที่กล่าวมาแล้ว ธนาคารโลกจึงมีนโยบายที่จะให้องค์กรอื่น ๆ เข้า
มาร่วมดำเนินการ เช่น

- United Nations Development Program (UNDP)
- Food and Agriculture Organization (FAO)
- World Health Organization (WHO)
- United Nations Environmental Projection (UNEP)

นอกจากนี้ธนาคารโลกยังมีแนวนโยบายให้มีการปรึกษา
หารืออย่างใกล้ชิดกับ NGOs ทั้งจาก NGOs ในกลุ่มประเทศที่ พัฒนา
แล้วและจากกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา และที่สำคัญนโยบายใหม่นี้
จะสอดคล้องกับ 'AGENDA 21 ของ RIO Earth Summit'

จากแนวนโยบายใหม่นี้ดังกล่าว ธนาคารโลกได้กำหนดแนว
ทางการดำเนินงานใหม่ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในการพัฒนาแนว
ทางการจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะต้องพูดถึง
ความร่วมมือของภาคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรน้ำและ
การพิจารณาด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

2. การปรับโครงสร้างซึ่งสนับสนุนระบบการให้สิ่งจูงใจหรือ
รางวัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการจัดการด้านการเงิน
ของโครงการที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยการสนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงาน ที่มี
ความเป็นเอกภาพทางการเงิน การโอนกิจการให้เอกชนเข้ามา
บริหาร (Privitization) การให้ชุมชนเข้ามาดำเนินการเอง และการ
เก็บค่าน้ำ

3. ช่วยรัฐบาลของประเทศต่างๆ ในการออกกฎหมาย
และระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำ การป้องกันสภาพ
แวดล้อม และด้านอื่นๆ ของการจัดการทรัพยากรน้ำ

4. สนับสนุนรัฐบาลและของประเทศต่างๆ ในการกระจาย
อำนาจบริหารทรัพยากรน้ำไปยังองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
หรือภาคเอกชน หรือหน่วยงานน้ำที่มีความเป็นเอกภาพทางการเงินหรือชุมชน

ทจก. เอ็ดดี้เด็ก
58/54 ถ.เอกชัย บางขุนเทียน
ธนบุรี กรุงเทพฯ
โทร. 415-2539, 415-2962
FAX: 415-2539
จำหน่าย ปุ๋ยตราเพชร ตรานก
กระเบื้อง คอนกรีต รากย้อมเยา
บริการรวดเร็วทันใจ

ทจก. นรงค์ชัย
1265-7 ถ.ไปรษณีย์
อ.เมือง ลำปาง 5200
โทร (054) 217-095,
226-177
FAX: 224-395
ผู้ผลิตและจำหน่ายกล่องลาวด
เหล็กอาบสังกะสี "เกเบี่ยน
และเมทเทรล"

5. ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของรัฐบาล เจ้าหน้าที่และสถาบันที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น โดยการฝึกอบรม

6. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ที่ได้รับผลประโยชน์และผลกระทบในการวางแผนออกแบบ ดำเนินการ และจัดการโครงการทรัพยากรน้ำ

7. ช่วยรัฐบาลของประเทศต่างๆ ในการเข้าไปมีบทบาทในการป้องกัน ส่งเสริมและรักษาคุณภาพน้ำ และระบบนิเวศน์วิทยาที่ขึ้นอยู่กับน้ำ และในการแก้ปัญหาเรื่องมลพิษทางน้ำ

8. เร่งดำเนินการและให้ความสำคัญในการจัดหาน้ำสะอาดสำหรับคนจน และช่วยหยุดการระบาดของโรคทางน้ำในชุมชนแออัด

9. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการจัดการน้ำที่มีค่าลงทุนต่ำ

ความต้องการด้านการเงินในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรน้ำในอนาคต

ธนาคารโลกคาดคะเนว่า จะต้องใช้เงิน 600,000 – 700,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อลงทุนในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการน้ำในด้านต่างๆ ทั้งการชลประทาน การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังน้ำ และน้ำดื่ม-น้ำใช้ ในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายในทศวรรษหน้า

จากการคาดคะเนว่าจะมีความต้องการใช้เงินจำนวนมหาศาลดังกล่าวในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรน้ำ ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการเก็บค่าน้ำจากผู้ใช้น้ำ และการนำเอกชนเข้ามาร่วมลงทุน

เอกสารอ้างอิง

World Bank (1993). The Water Resources Management Policy Paper, International Bank for Reconstruction and Development, Washington, D.C., USA.

บริษัท เอส ที เอฟ
(ประเทศไทย) จำกัด
49 ถ.ปทุม-ลาดหลุมแก้ว
ต.บางปรอก อ.เมือง
จ.ปทุมธานี
โทร. 581-6256
FAX:581-5393
ผลิตและจำหน่าย
เครื่องชั่งน้ำหนัก
YAMAVAR